

China în spațiul geopolitic al Asiei de Sud-Est

China in the geopolitical space of Southeast Asia

CZU 327 (510+5-12)

Orest TĂRÎȚĂ,
doctor în științe politice, conferențiar universitar,
Academia de Administrare Publică

Antonina DRUC,
masterandă, Academia de Administrare Publică

SUMMARY

China's strong economic growth has made it a key state in Southeast Asia growth. In its development process, it began to dictate their own rules of the game in this space, trying to eliminate as much as possible the US and EU influence in the area. This study is showing to China's power and its potential geopolitical influence in Asia.

Keywords: industry, economic growth, geopolitics, territorial disputes.

REZUMAT

Creșterea economică dinamică a Chinei a făcut-o un stat-cheie în dezvoltarea Asiei de Sud-Est. În procesul său de dezvoltare, aceasta a început să-și dicteze propriile reguli de joc în acest spațiu, străduindu-se să elimine cât mai mult influența SUA și a UE din zonă. Acest studiu vine să releve puterea Chinei și potențiala sa influență geopolitică în Asia.

Cuvinte-cheie: industrie, creștere economică, geopolitică, dispute teritoriale.

Într-o lume multipolară, după căderea Cortinei de Fier dintre SUA și URSS și încheierea Războiului Rece, totuși nu există loc pentru alte supraputeri decât acele care deja s-au consolidat – SUA, Uniunea Europeană, Japonia – state care își dictează propriile reguli pe arena geopolitică internațională.

Cu toate acestea, la începutul secolului al XXI-lea, se observă o creștere economică de anvergură a mai multor state, considerate anterior neesențiale în „a dicta” regulile jocului. Deși, poate încă nu au depășit puterea economică a celor șapte (Statele Unite ale Americii, Germania, Japonia, Canada, Franța, Italia, Regatul Unit al Marii Britanii și al Irlandei de Nord), totuși în 2001, în do-

cumentul „Building Better Global Economic BRICs”, economistul englez Jim O'Neill aduce noțiunea de BRIC. Acest acronim a intrat în utilizarea pe scară largă ca un simbol al schimbării în puterea economică mondială, având în vedere statele cu economie în creștere – Brazilia, Rusia, India, China la care în 2011 se alătură Africa de Sud.

Deși Asia de Sud-Est este cea mai dinamică la nivel mondial, datorită integrării sale dinamice și ascendenței economice, aceasta este marcată, totodată, și de forme duale de incertitudine strategică. Pe de o parte, dezvoltarea vertiginoasă și renașterea militară a Chinei este un proces dual care solicită de la aceasta o adaptare corespunzătoare.

re nu numai pe plan extern, ci și la reacțiile jucătorilor regionali (Japonia, India) și celor globali (SUA), implicându-se direct în trasa-rea intereselor geopolitice în regiune. Pe de altă parte, există și o anumită incertitudine din partea Japoniei, Indiei și Statelor Unite ale Americii, cum e mai bine să adapteze politicile lor la noile realități chineze. Făcând abstracție de schimbările interne în China și creșterea economică vertiginoasă, aceasta va continua să genereze temeri legate de securitate în regiune. Dezvoltarea economică ascendentă îi oferă Chinei, fără doar și poate, mijloace de a folosi pârghiile economice în atingerea preferințelor sale politice și strategice. Cu alte cuvinte, dezvoltarea economică rapidă i-a permis Chinei să se concentreze asupra protecției mărilor și căilor terestre folosite pentru transportul resurselor și bunurilor vitale, fapt care a contribuit sesizabil la avansarea sa economică.

Astfel, spațiul geopolitic internațional a suferit noi conformații, China impunându-se tot mai mult ca putere, atât în Asia de Sud-Est, cât și în restul lumii.

Creșterea economică a Chinei începe odată cu decesul lui Mao Zedong în 1976 și încheierea Revoluțiilor Culturale în 1980. Totodată, venirea lui Deng Xiaoping la putere a generat reforme economice majore și dezvoltarea unei politici externe pașnice și independente. Partidul Comunist a slăbit controlul guvernamental asupra vieții personale a cetățenilor și comunele au fost desființate, în favoarea arendării pământurilor țăranilor. Această turnură a evenimentelor a marcat trecerea Chinei de la o economie planificată la o economie mixtă, cu un mediu de piață tot mai deschis, rezultatele căreia răsună până în zilele de azi. Totodată, China dispune de cea mai valoroasă sursă economică – brațe de muncă. Aici China prevalează din punct de vedere numeric, de aceea o face atractivă pentru investitori străini, deoarece brațele de muncă sunt ieftine. Cu atât mai mult cu cât China nu dispune de legislație forte în privința protecției

ei muncii și a mediului ambiant, ca dovadă fiind poluarea mediului care uneori atinge cote alarmante, la sfârșitul lui 2016 fiind emis Cod roșu de poluare pentru capitala țării – Beijing.

Odată cu industrializarea țării, China devine cel mai mare importator de resurse energetice din lume, aceasta deși are și propriile resurse naturale. Aceasta se poate motiva prin faptul că în 2016, China, conform Institutului Internațional de Pace de la Stockholm, a avut al 2-lea cel mai mare buget militar (146 mlrd. dolari SUA), după SUA (600 mlrd. dolari), fiind urmată de Arabia Saudită (87 mlrd. dolari, Franța (55,7 mlrd. dolari), India (53,5 mlrd. dolari) Rusia (49,2 mlrd. dolari), Marea Britanie (35,1 mlrd. dolari), Germania (38 mlrd. dolari) și Coreea de Sud (36,8 mlrd. dolari). Astfel, China a reușit să devină cel mai mare exportator de arme din lume, după SUA, Rusia, Germania și Franța, depășind Regatul Unit al Marii Britanii și Irlandei de Nord.

În acest context, China lasă cu mult în urmă Japonia la capitolul cheltuieli pentru bugetul militar (numai 46,1 mlrd. dolari SUA în 2016), stat care deținea anterior monopolul în această regiune.

Conflictul dintre aceste două state poartă un caracter secular, dar situația se agravează și mai mult după cel de-al doilea Război Mondial. Totuși, între anii 1980-1990, Japonia își prezintă scuzele de rigoare față de China pentru pierderile de zeci de milioane de vieți cauzate Chinei, scuze, care nefiind acceptate, conduc la controverse și mai mari. În ciuda acestui fapt, parteneriatul economic chino-japonez rămâne cel mai important din lume, anual existând între cele două state tranzacții de peste 200 de miliarde de dolari. Rămâne de văzut dacă acest lucru va fi suficient pentru menținerea păcii, în special, ținând cont de importanța globală a superputerilor asiatice.

De asemenea, în regiunea Asiei de Sud-Est, se mai remarcă un gigant în dezvoltare – India. La începutul anilor '90 ai sec. al XX-

lea, se atestă realizări considerabile din partea celor două guverne față de normalizarea relațiilor lor, dar apare și o serie de rivalități geostrategice și economice. Deși se remarcă o normalizare a relațiilor dintre Beijing și New Delhi, aceasta nu constituie totuși încă un adevărat parteneriat strategic.

China are la etapa actuală trei sarcini geopolitice dominante:

- să mențină unitatea internă în regiunile chineze Han - inima națiunii cu cea mai intensă activitate agricolă și industrială;

- să mențină controlul asupra regiunilor sale tampon pe care le-a integrat (Manciuria, provincia Xinjiang la nord și Tibetul la sud-vest). Aceste teritorii furnizează instabilități strategice, dacă nu chiar prăpăstii cu propriile lor provocări la nivel de politici etnice interne;

- să apere coastele de intruziunile externe (pirai și raiduri internaționale ocazionale) care sunt bogate în resurse naturale.

Este important să subliniem faptul că în Asia există mai multe dispute teritoriale decât în orice altă parte a lumii, ceea ce a făcut ca țările din această regiune să-și mărească potențialul militar pentru a-și propulsa în continuare revendicările teritoriale.

În ultimii ani, s-au înregistrat dispute pe marginea frontierelor maritime ale Mării Chineze de Sud și a Mării Chineze de Est, folosite de mai multe țări pentru importul de mărfuri și cu posibilități de extragere a resurselor marine. Există și frontiere terestre disputate, care constituie un subiect de conflict cum ar fi acelea dintre India și Pakistan pentru Kașmir, China și Vietnam, China și India și între Coreea de Nord și cea de Sud. În această regiune au avut loc mai multe conflicte armate ce țin de disputele teritoriale decât în alte regiuni ale lumii, acestea constituind o treime din toate disputele teritoriale la nivel mondial din ultima jumătate a secolului trecut. Se așteaptă o posibilă schimbare a panoramei în cazul Filipinelor care se judecă legal cu China în disputa lor teritorială din Marea Chineză de

Sud. O serie de alte state asiatice au apelat și ele la serviciile arbitrajului internațional, fiind preocupate de protejarea suveranității lor naționale. Este evident că, la moment, ASEAN-ul și-a demonstrat ineficiența în problema soluționării disputelor teritoriale ale membrilor săi.

Prin urmare, nesoluționarea conflictelor teritoriale a transformat regiunea în cel mai mare arsenal de arme nucleare, China, India și Pakistan devenind puteri nucleare, la acestea alăturându-se și Coreea de Nord. Situația se complică și mai mult, întrucât Japonia, Coreea de Sud și Taiwan au industrii nucleare sofisticate și, prin urmare, acestea ar putea să producă armament nuclear în scurt timp. Chiar și traiectoria achiziționării armelor convenționale moderne a înregistrat cote mari după marele avânt economic din prima decadă a secolului al XXI-lea, permițându-le statelor să-și mărească simțitor bugetele de apărare și să revendice în continuare disputele lor teritoriale.

Noi rivalități militare se înregistrează în spațiul cosmic și spațiul cibernetic. Mai mult decât atât, regiunea asiatică este cea mai înalt nuclearizată regiune din lume. În acest cadru, arsenalele militare ale Chinei, SUA, Rusiei, Indiei și Pakistanului ar putea fi percepute ca surse de stabilitate, fiecare jucând în parte un anumit rol pentru stoparea Coreei de Nord în dezvoltarea și testarea dispozitivelor nucleare.

În 2008, în timpul Summit-ului BRIC de la Ekaterinburg (Rusia), China a refuzat să semneze ultimul draft al Comunicatului care sprijină candidatura Indiei. Acest refuz a fost interpretat ca o schimbare în poziția Chinei și exercitarea unei politici de control peste Oceanul Indian. O astfel de atitudine indică asupra unei prăpăstii adânci în cooperarea strategică bilaterală China-India.

În timp ce partea chineză face eforturi de a limita efectele strategice și încercuirea militară pe partea indiană, apropierea Indiei cu Statele Unite ale Americii vizează limitarea directă a influenței chineze în Asia.

Beijingul ar putea, de asemenea, decide să coopereze cu India, astfel încât Statele Unite să nu devină partener privilegiat al Indiei în probleme nucleare.

În aspirațiile sale geopolitice China tinde să devină mai influentă în regiunea învecinată decât Statele Unite și este în căutare de noi parteneri și resurse – spre nord - în Rusia și Kazahstan, spre vest - în Uzbekistan și Turkmenistan, pentru alimentarea cu energie și posibila implicare în infrastructura energetică, și spre Sud, în Pakistan, pentru un acces strategic rapid și fiabil la apele calde, cât și pentru aprovizionarea cu petrol din regiunea Golfului Persic.

În cadrul acestui articol, s-a trecut sumar prin prisma analizei spațiul geopolitic al Asiei de Sud - Est și aspirațiile geopoliti-

tice ale Chinei ca mare putere regională, accentuând faptul că statele asiatice vor continua să rămână principalii actori ai proceselor regionale și globale în următoarele trei decenii. China și India vor fi cei doi mari jucători cu o pondere semnificativă în asigurarea echilibrului global între state. SUA va încerca să-și păstreze poziția de influență în zona asiatică, susținând statele din regiune în asigurarea unui echilibru împotriva Chinei. La rândul său China își va întări substanțial puterea militară și va depune eforturi maxime de înlăturare definitivă a prezenței americane în zonă, astfel realizându-și scopul său, de decenii de a prelua controlul total al zonelor maritime și terestre în regiune.

BIBLIOGRAFIE

1. Marlene Laruelle, Jean Francois Huchet. *China and India in Central Asia*, Palgrave Macmillan, New-York, 2010, 269 p.
2. Chris Rowley. *China-Asian Relations and International Law*, Cando's Publishing, Oxford-Cambridge, New Delhi, 2009, 272 p.
3. Zheng Yongnian. *China and international relations*, New-York, Routledge Taylor and Francis Group, 2010, 372 p.
4. David Scott. *Handbook of India's international relations*, London- New-York, Routledge Taylor and Francis Group 2011, 366 p.
5. David Martin Jones. M. L. R. Smith, *Asian and East Asian International relations*, Northampton, Massachusetts, USA, 2006, 283 p.
6. Sara M. Pekkamen. *The Oxford Handbook of International Relations of Asia*, Oxford University Press, 2014, 841 p.

Prezentat: 26 mai 2017.

E-mail: taritaoreste@gmail.com